Nr. 8 Vilnius 1938 m. birželio 28 d. I metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO" PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Visi ūkininkai dėkitės prie ūkiškų — ekonomiškų organizacijų

Mūsų miesteliuose ir kaimuose yra jau šiek tiek ekonomiškų organizacijų. Čia turiu galvoje: vartotojų kooperatyvus, kooperatines pienines ir dalinai žemės ūkio ratelius. Vienose šių organizacijų mūsų ūkininkai turi lemiantį balsą ir susirinkimuose kalbasi tarp savęs lietuviškai, kitose lietuviai ūkininkai yra tik įnamiais be jokių, galima sakyti, teisių ir tik reikalingi tam, kad pajų sumokėtų ir, kad paremtų tą organizaciją materialiai: pieną statytų prekes pirktų ir neštų atsakomybę, jeigu įvyktų bankrotas. Prie lietuviškų kooperatyvų lietuviai ūkininkai noriai dedasi ir juos palaiko. Prie tų kooperatyvų, kur lietuviškai nevalia ir prasižioti, mūsų ūkininkai nenoriai dedasi ir nenoriai juos palaiko. Jei ir prisideda prie tokių kooperatyvų mūsų ūkininkai, tai tik labai kalbinami organizatorių, bet nesilanko jų susirinkimuose ir nesidomi jų veikla. Paprastai pamoja ranka į viską, kas ten dedasi gerai ar blogai ir niekad nemėgina prasitarti susirinkime. Jei ateina į susirinkimą, tai tik pasiklausyti. Tų kooperatyvų vadovybės yra net labai patenkintos iš tokios mūsų ūkininkų nesikišimo laikysenos. Bet pagalvokime, ar tai mes gerai elgiamės, ar čia nėra mūsų pažeminimo, atsilikimo ir pasyvumo, neveiklumo žymių? Šis nusistatymas yra žalingas, ir jis mus pažemina. Jeigu jau priklausome kokiai organizacijai, tai stenkimės būti veiklūs, palaikydami ją ne tik materialiai, bet ir reikalaudami sau priklausomų teisių susirinkimuose, valdybose, tarybose ir kontrolės komisijose. Mes patys turime būti šeimininkais tų organizacijų, kurioms priklausome ir turime viską žinoti, kas jose dedasi, kad neliktume apgauti.

Nuo ko pareina organizacijos lietuviškumas? Nuo nieko daugiau, kaip tik nuo pačių tos organizacijos narių. Yra mūsų krašte ir tokių kooperatyvų bei pieninių, kur nariais yra beveik vieni lietuviai ūkininkai ir kur jie net daugumą sudaro valdybose ir tarybose, bet susirinkę į susirinkimą, nors nemokėdami, kalbasi tik nelietuviškai. Dažniausiai taip daro todėl, kad susirinkime yra 2—3 šlėktelės, kurie nemoka lietuviškai arba, mokėdami, nenori kalbėti. Čia tai jau yra niekšiškas apsileidimas, kurio nieku negalima pateisinti. Kituose vėl kooperatyvuose, pvz., pieninėse lietuviai ūkininkai sudaro didelę daugumą narių, bet patys renka į valdybas tik „ponus" dvarininkus ar valdininkus, kurie paskui gėdinasi ūkininkams ir rankos paduoti. Tai jau yra ne kas kita, kaip tiktai dvidešimto amžiaus savanoriška baudžiava. Taip ilgiau neprivalo būti. Juk ir mes esame žmonės ir savo tarpe dažnai ir kažin kaip dar riečiame nosis ir aukštinamės. Kodėl gi kitoki pasidarome, kai mūsų tarpe yra nors vienas ponas? Tada pamirštame ir savo liežuvį burnoje, nerdamiesi iš kailio viens per kitą su pataikavimais. Tada toks mišrus susirinkimas darosi visai panašus į didelę gyvulių bandą su keliais piemenimis priešakyje, kur piemens gali su banda elgtis kaip tinkami.

Todėl, jei dedamės prie mišrių ūkiškų organizacijų, tai prisidėkime garbingai ir aktyviai, nepažemindami nei savęs nei lietuvio ūkininko vardo. Dėtis prie tų organizacijų reikia ne pavieniui, bet visiems išvien, kad ten būtų galima sudaryti narių daugumą, kad galėtume bendrai ginti savo teises, kai to reikės. Būtų visai negražu, jeigu mes tik materialiai palaikytume svetimas ekonomiškas organizacijas, patys jose nedalyvandami kaip nariai. Tada išeitų tas pats, kas rėmimas privatiškų, kaip dabar, žydiškų krautuvių.

Lietuviškų ūkio ratelių dabar nėra nė vieno, bet yra nemaža svetimų agronomų įsteigtų mišrių ratelių, kuriuose dauguma narių yra mūsų ūkininkai. Todėl ir čia reikia būti veikliems ir visur parodyti, kad mūsų ūkininkai, tai nėra koki liurbiai, bet šviesūs, veiklūs ir susipratę savo ekonominės būklės kelėjai ir pionieriai. Jei kas tokioje organizacijoje drįstų užgauti mūsų tautinius jausmus, reikia visiems iki vieno prieš tai atitinkamai užreaguoti. Tada liausis ateityje taip elgęsi su mumis. Turime būti taktiški, neturime užgaulioti patys kitų, bet ir griežtai privalome užreaguoti, jeigu kas mus užgautų. Taigi tik vienybėje galybė ir pasisekimas. To dėsnio laikydamiesi praktiškame gyvenime, niekad nepražūsime, o visada laimėsime ir šiuo atveju pakelsime susmukusį savo materialį būvį. Nesidėti prie jokių organizacijų, būti palaidiems, pasyviems, tesirūpinti kiekvienas sau ir tik savimi, būtų šiandien mums jau per vėlu, nekultūringa ir nepraktiška.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Pertvarkomos žemesnės Žemės Ūkio mokyklos

Žemės Ūkio Departamentas rengia įvairių žemės ūkio mokyklų pertvarkymą ir mokyklų darbo tvarkos taisykles. Be to, rengiamas statutas naujo tipo žemesniosios žemės ūkio mokyklos, kurioje mokslas bus išeinamas tik per pusantrų metų, o esamose žemesnėse žemės ūkio mokyklose mokslas trunka beveik dvejus metus. Šioje naujai pertvarkytoje mokykloje mokiniai po vienos žiemos mokslo turėtų pasilikti vasaros metu praktikos darbams susipažinti su ūkio darbais ir įvairiais bandymais. Pasimokę dar vieną žiemą, auklėtiniai iš mokyklos bus išleidžiami.

Šį rudenį numatoma įsteigti pertvarkytą žemesniąją žemės ūkio mokyklą Gruzdžių dvare, priimant kol kas į mokyklą tik berniukus. Pirmoje eilėje bus priimami baigę 6 skyrių pradžios mokyklą, o jeigu tokių kandidatų reikiamas skaičius nesusirinktų, tai išimties keliu į mokyklą būtų priimami ir baigusieji pradžios mokyklos 4 skyrius. Greta žemesniosios žemės ūkio mokyklos Gruzdžiuose veiks ir pertvarkyta gyvulininkystės mokykla.

Ūkininkai ekskursuoja

Pastebėta, kad šią vasarą daug daugiau, negu ankstyvesniais metais yra rengiama jaunųjų ūkininkų ekskursijų po Lietuvą arčiau susipažinti su atskirų apylinkių ūkių pažanga. Ūkininkų ekskursijas organizuoja apskričių agronomai, o jaunųjų ūkininkų kai kurie rateliai yra laimėję įvairiuose konkursuose premijas ekskursijoms surengti. Pastebima, kad paskutiniuoju metu įvairiomis ekskursijomis jau daugiau domisi

ir Lietuvos ūkininkės, kurios jau taip pat pradeda įvertinti ekskursijų svarbą ir naudą. Visos ekskursijos gauna dideles lengvatas, vykstant traukiniais ir autobusais, o taipgi ir nakvynės metu. Pigia kaina Lietuvos ūkininkai gali aplankyti visą savo nepriklausomą kraštą.

Eksportuojami vėžiai

Iki 1935 metų iš Lietuvos vėžių eksportas į užsienį buvo gana nežymus. Daugiausia vėžių buvo eksportuota tik į Paryžių. Lietuvos vėžius prancūzai valgė iki pernai metų vasaros, nes nuo to laiko jie pradėta siųsti Berlynan, o po to ir Švedijon. Vėžių pareikalavimas yra labai didelis ir Lietuvos eksportininkai nesuspėja jų tiek prisiųsti, kiek reikalauja. Vėžiai į Berlyną vežami traukiniais. Vėžgaudžiai juos suveža į Kaurą ar kitą miestą. Jie čia suleidžiami į akytas medines dėžes ir įleidžiami į vandenį, arba paleidžiami į baseiną. Kai susirenka reikiamas jų kiekis, tada jie dedami tarp sausų samanų į dėžes ir traukiniais vežami net į Berlyną. Sausose samanose vėžiai nuvyksta į Berlyną sveiki ir gyvi, o šlapiose uždusta (vis atbulai, kaip vėžys). Jeigu vėžiai į užsienį vyksta ne per Kauną, tai Virbalio stotyje, prie Vokietijos sienos jie suleidžiami į baseiną, kad maudyklėje per keletą dienų pasilsėtų, kad į paskyrimo vietą nuvyktų neišvarginti.

Pernai vėžių išvežta 4.880 kg už 14.676 lt. Kadangi į 1 kg eina apie 20 vėžių, tai jų pernai išvežta apie 96.600. Šiemet pareikalavimas žymiai didesnis. Jų šiemet iki birželio 15 d. jau išvežta 8039 kg (apie 160 500 vėžių) už 23.912 lt. Kadangi traukiniais vežami vėžiai labai išvargsta ir sulieséja, tai jau šiemet mėginama juos vežioti užsienin lėktuvais.

Daugiausia vėžių prigaudoma Malėtų, Salako ir Zarasų ežeruose, o kiek mažiau Alytaus, Biržų ir Rokiškio apylinkėse. Upėse vėžiai pastaruoju metu labai mažėja, nyksta. Pasirodo, kad jie labai nemėgsta, mineralinių trąšų: superfosfato, salietros ir kitų. Prasidėjus smarkiau tręšti šiomis trąšomis laukus, daug jų ištirpusių su vandeniu nuo laukų patenka į upes, kuriose vėžiai ir nyksta. Pav., Nemunėlyje, Mūšoje dar neseniai vėžių būdavo labai daug, o dabar jau visai nėra. Ežeruose jų yra daugiau, nes čia vanduo mažiau patvinsta ir mažiau susirenka ištirpusių trąšų.

Kai kurie vėžių gaudytojai tvirtina, kad vėžys per 24 valandas piene galima labai nupenėti. Vėžių eksportininkai jau bando tokiu būdu vėžius penėti.

Jaunieji ūkininkai Kopenhagoje

Šio mėnesio 23 dieną Kopenhagoje prasideda Baltijos valstybių jaunųjų ūkininkų kongresas. Į šį kongresą pakviestos dalyvauti visos Baltijos valstybės: Lietuva, Latvija, Estija, Suomija, Švedija ir Norvegija. Be to, kongrese dalyvaus ir kongreso ruošėjai, Danijos jaunųjų ūkininkų sąjungų atstovai. Lietuvos Jaunųjų Ūkininkų Sąjungai šiame kongrese atstovauja sąjungos pirmininkas žemės ūkio departamento direktorius VI. Tiškus ir žemės ūkio rūmų dir. Meilus. Kongrese bus aptariami Baltijos kraštų jaunųjų ūkininkų ratelių organizaciniai ir švietimo klausimai.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Parceliacija 1939 m.

Vyriausybės žiniose paskelbtas Ministerių Kabineto parėdymas, pagal kurį nustatoma, kur ir kiek bus išparceliuota žemės 1939 metais. Kaip kiekvienais metais, taip ir 1939 m. bus parceliuojama Valstybinio Žemės Ūkio Banko nuosavybėje esama žemė ir privačių asmenų žemė. Būtent, Valstybinio Žemės Ūkio Banko nuosavybėje esamos žemės 1939 m. bus išparceliuota: Balstogės vaivadijoje — 1.500 ha ir Naugardėlio—2.600 ha (kitų vaivadijų, kurios ne mūsų krašte, neminėsime). Privačių asmenų žemės tais metais bus išparceliuota: Balstogės vaivadijoje — 3 000 ha, Vilniaus 6.000 ha ir Naugardėlio – 5.000 ha. Iš to matome, kad bus išparceliuota labai maži žemės kiekiai ir, žinoma, ta parceliacija mūsų žmonės greičiausiai visai nepasinaudos.

Trūksta plytų

Karo metu, be to ir pokariniais laikais mūsų krašto miškas buvo kertamas be jokio pasigailėjimo. Kur ošė plačiausios girios, šiandien tik kelmai ir krūmokšniai stokso arba jau ir tų nesimato. Didžiausios eglės, pušys, beržai, ąžuolai nukeliavo į užsienius. Krašte liko kiek pinigų, kuriuos susikrovė privatiški pirkliai arba Valstybės iždas. Tuo tarpu vietos žmonės liko nuskriausti, nes pritrūko medžiagos statybai ir kurui. Ryšium su tuo miškas labai pabrango. Ypač brangus yra medis statybai. Šios rūšies medžio mūsų krašte žmonės daug suvartodavo, nes net ir miestų gyventojai trobas statydavo daugiausia medines. Dabar medis statybai yra beveik nepigesnis, kaip ir plytos. Dėl to miestų ir miestelių gyventojai pradeda statyti mūrines trobas. Prasidėjus didesniam pareikalavimui plytų ir šios pabrango, nes atsirado daug užsakymų. Bet nors plytos pabrango, tačiau darbininkai atlyginimą gauna tą patį. Dėl to plytų darbininkai sustreikavo. Streikas užtruko gana ilgai ir visos plytinės visai išbaigė plytas. Tokiu būdu pritrūko plytų. Šiuo metu streikas jau pasibaigė, bet plytų vistiek trūksta ir jos vis dar brangsta.

Kas iš tos melioracijos

Mūsų krašte melioracijos klausimas labai svarbus. Turime didžiausius plotus pelkynų, kurie beveik jokios naudos neduoda. Tų pelkių sausinimas vyksta be galo lėtai. Taip yra todėl, kad didelių plotų patys ūkininkai nusausinti neįstengia, o pagalbos iš niekur negauna. Tiesa, kai kur, ūkininkams prašant, atsiunčiama technikai, kurie sudaro nusausinimo planą ir padeda iškasti griovius. Bet toks nusausinimas mažai padeda, nes iškasami tiktai svarbieji grioviai, kurie tiksliai nenusausina. Detalinio nusausinimo patys ūkininkai be techniko nurodymų ir gi negali padaryti. Dėl to taip nusausintas pelkynas vistiek negalima naudoti. Po tokio dalinio nusausinimo pelkyne neauga net viksvos. Tai viena neigiama mūsų krašto melioravimo pusė. Antra yra toji, kad paskui negalima už'ją išsimokėti. Žodžiu, „sumelioruoti" plotai visai sugadinami, nes net viksvų negalima pasišienauti, o ūkininkai prisidaro nepakeliamų išlaidų. Tai kas per nauda iš tokios melioracijos. Jeigu jau nesugebama padaryti žmoniškos, tai geriau telieka balos, kuriose bent viksvos auga.

Vaistžolių turgus

Šio mėn. 24—25 dienomis Vilniuje buvo suorganizuotas vaistinių žolių turgus. Turgų organizavo Prekybos ir Pramonės Rūmai. Turgaus metu Vilniaus universiteto farmakagnozijos institutas suruošė parodą, kurios metu buvo išstatytos visos vaistinės žolės, kurios auga mūsų krašte. Šios parodos ir turgaus tikslas paskatinti žmones auginti ir rinkti vaistines žoles ir sudominti vaistinių žolių pirklius šio krašto turtu— vaistžolėmis. Reikia priminti, kad mūsų kraštas vaistinėmis žolėmis labai turtingas

Kiek ir kurių dobilų palikti sėklai

Mūsų ūkininkai, toli gražu, dar nesugeba, kaip reikiant, užauginti geros dobilų sėklos. Dauguma ūkininkų stengiasi prisiauginti dobilų sėklos tik tiek, kiek jiems patiems reikia pasėti. Bet ir tai labai dažnai mūsų ūkininkai lieka visiškai be dobilų sėklos. Pavyzdžiui, kad ir šitą pavasarį, daugelyje vietų ir už pinigus nebuvo galima ūkininkams nusipirkti dobilų sėklų. O juk mūsų krašte galima užauginti labai geros dobilų sėklos. Lietuvos Valstybėje kasmet ūkininkai parduoda užsieniui dobilų sėklos už kelius milijonus litų.

Šiuo atveju patys mūsų ūkininkai kalti, kad neprisiaugina pakankamai geros dobilų sėklos. Todėl kas metai pirkinėja turguose visokias šiukšles ir tik užteršia savo laukus visokiausiomis piktžolėmis ir skundžiasi, kad dobilai nedera: blogai sudygsta arba visai nesudygsta. Tais atvejais suverčiama visa bėda sausroms ar šiaip blogiems metams. Bet dažniausiai tai yra blogos dobilų sėklos kaltė.

Pagalvokime, kaip gi būtų, jei mes kasmet sėtume rugių tik tiek, kiek reikia sau sėklai užauginti. O gi būtų taip pat, kaip dabar su dobilais. Vienias metais, kai rugiai gerai užderėtų, tai jų pakaktų laukui atsėti, o kitais, kai derlius būtų menkesnis, visada sėklos būtų maža.

Todėl tie ūkininkai, kurie nenori apskritai dobilų sėklos auginti pardavimui, o tik auginasi savo reikalams, privalo imti dėmesin blogiausį dobilų sėklos derlių, o ne geriausį. Tada visuomet ūkininkai turės pakankamai savos dobilų sėklos.

Reikia žinoti, kad dobilų sėklos derlius ne visada eina greta su dobilų šieno derlumi. Dažnai esti, kaip tik priešingai: dobilų šieno derlius esti labai geras, o sėklos derlius tik vidutinis arba ir visai menkas. Tai pareina nuo oro, giedros dobilų žydėjimo metu. Jei tuo laiku esti liūtys, tai dobilų kryžminis apsivaisinimas esti sutrukdytas, nes tada neskraidžioja laukinės bitės ir kiti vabzdžiai, kurie yra tikraisiais dobilų dulkelių pernešiotojais nuo vieno žiedo ant kito. Jei žydėjimo metu yra gražus, giedras, šiltas oras, tai dobilai geriau apsivaisina ir jų sėklų derlius esti tais metais geras. Už tai dobilų sėklų derlius iš 1 ha svyruoja šiose ribose: raudonųjų ir švediškų dobilų nuo 2 q iki 5 q ir baltųjų dobilų nuo 2 q iki 8 q. Bet kai kuriais metais tas derlius gali būti ir dar mažesnis, nei 2 q iš 1 ha.

Jeigu ūkininkas kasmet užsėja 1 ha dobilų, tai jam reikia palikti mažiausia 1/8 ha (1200 kv. mtr.) dobilų sėklai, jei apytikriai skaitysime, kad 1 ha lauko užsėti reikia 25 kg dobilų sėklos. Tada visuomet dobilų sėklos pilnai pakaks savo reikalams, o jei ir stigs kai kuriais metais, tai jau labai retai. Dažniausia dobilų sėklos liks nuo sėjos, kurią galima bus parduoti arba, jei labai gera sėkla, tai palikti kitiems metams, kada gali dobilų sėkla neužderėti. Dobilų sėkla, gerai užlaikoma, nenustoja savo daigumo per keletą metų. Jos daigumo sumažėjimas, nuošimčiais skaitant, yra visai nežymus. Todėl visai drąsiai galima laikyti dobilų sėklos atsargą kitiems, blogiems metams.

Tačiau, kad būtų galima gauti anksčiau suminėti dobilų sėklos derliai, reikia tinkamai dobilus užauginti, nuimti nuo lauko ir sudoroti.

Raudonųjų vienažolių (karklinių) ir švediškų dobilų sėklai paliekame pirmąją žolę, nes antroji šių dobilų žolė neužauga tais pačiais metais. Raudonųjų dvižolių dobilų sėklai reikia visada palikti antrąją žolę, tada esti daugiau sėklų. Nes pirmoji žolė žydi anksti, kai dar maža esti bičių ir todėl negali tada dobilai gerai apsivaisinti. Bet, paliekant dobilus sėklai iš antrosios žolės, reikia pirmąją žolę anksčiau nušienauti, nei paprastai, pačioje žydėjimo pradžioje, kad nesuvėlavus į rudenį antro jų žydėjimo, kada esti trumpos, lietingos dienos. Dar geriau būtų, pavasarį pirmą žolę nuganyti, o paskui palikti sėklai. Baltuosius dobilus paliekant sėklai, reikia juos kiek paganyti iš pavasario, kad patraukus jų žydėjimą į patį geriausį žydėjimo laiką.

Dobilus sėklai reikia parinkti gerus, lygiai augančius, nei perretus nei pertankius ir jokiu būdu nesugulusius. Stropiai žiūrėti, kad dobiluose nebūtų nepageidaujamų piktžolių: ramunių, siauralapių, gysluočių, usnių, garstukų ir kitų, kurių sėklos vėliau sunku yra iškirti iš dobilų sėklos. Ypatingai reikia vengti brantų ir tokių dobilų su brantais visai nepalikti sėklai, nes jų beveik negalima paprastomis valymo mašinomis išskirti. Jei neperdaugiausia yra dobiluose minėtų piktžolių, o visai švarių, nepiktžolėtų dobilų visai neturime, tai patartina piktžoles išravėti prieš žydėjimą arba bent nukapoti jų žiedus, kad neužsimegstų sėklos.

Labai svarbu yra, kad sėklai palikti dobilai lygiai, vienu laiku prinoktų. Tada esti geriausia sėkla ir geriausias jos derlius. Todėl reikia stengtis, pirmąją žolę nušienavus, tuojau dobilus nuimti nuo lauko ir sukrauti džiovinti į žaiginius, kad jie ilgai negulėtų pradalgiuose arba kuokštelėse.

Tik tada bus galima gauti lygiai sunokusius dobilus sėklai. Dobilus sėklai reikia palikti pirmais naudojimo metais.

Sėkliniai dobilai reikia piauti tada, kai sėklos daugumoje pajuodavusių galvučių jau yra įgavusios joms tipingą spalvą. Bet negalima su piūtim laukti tol, kol net visos galvutės pajuoduos, nes tada pirmosios galvutės bus jau išbyrėjusios. O reikia žinoti, kad geriausia dobilų sėkla yra iš anksčiausia sunokusių galvučių. Sėkliniai dobilai piaunami dalgiu. Galima juos tuojau iš po dalgės padžiauti žaiginiuose (jie nekaista, nes esti padžiūvę) arba sustatyti dirvoje, surišus pėduosna. Tokiu būdu taip pat gerai išdžiūsta. Tik *jokiu būdu sėklinių dobilų negalima džiovinti pradalgiuose arba šiaip krūvutėse.*

Geriausia dobilai kulti, tuojau suvežus iš lauko, kai yra labai sausi, arba žiemą, kai esti didesni šalčiai. Geriausia kulti tam tikromis mašinomis, bukaunykais vadinamomis, kurios dobilus iškart iškulia ir išvalo. Neturint bukaunyko, galima kulti ir paprasta kuliama mašina, leidžiant per mašiną dobilų galvutes po kelius kartus. Švediški ir baltieji dobilai lengviau kuliasi už raudonuosius todėl jų reikia labiau žiūrėti, kad neišbyrėtų ant lauko. *M. Č.*

Augalų tręšimas skystomis trąšomis

Skystomis trąšomis tręšiamos daržovės, sodai ir rečiau ganyklos arba pievos. Tai geriausios gyvulių trąšos ten, kur reikia tiktai maisto medžiagų, be puvėnų ir kur maisto medžiagos reikalingos tuojau. Tai yra, galima sakyti, gyvulių pagaminta salietra, nes srutos — skystosios trąšos, kaip ir salietra, iš karto augalams yra prieinamos ir, be to, jose yra nemaža azoto. Todėl jos ir duodamos tiems augalams, kurie norima greitu laiku pataisyti, pagreitinti jų augimą ir susilaukti tikro ir didelio derliaus. Todėl dažniausiai skystosios trąšos duodamos daržovėms ir sodams. Daržininkystėje skystos trąšos turi labai didelės reikšmės, nes jomis galima tręšti visas daržoves, augančias įvairiose dirvose. Net ir sausoje, lengvoje dirvoje skystosios trąšos labai padeda, kai tuo tarpu salietra silpnai veikia.

Geriausia skysta trąša yra laikoma gyvulių srutos. Srutomis vadinama skystosios gyvulių trąšos, kurios iš tvartų surenkamos į duobes. Tose srutose randasi apie: 0,15% azoto, 0,01% fosforo rūgšties, 0,49% kalio, 0,7% organinių medžiagų ir 98,2% vandens. Šios visos medžiagos, o ypatingai azotas, fosforas, kalis yra iš karto augalams prieinamos, dėl to greitai veikia. Be to, kaip matome iš procentinės srutų sudeties, jose yra daug vandens, todėl augalai kartu aprūpinami ir vandeniu, drėgme.

Tiesa, ne visos srutos yra vienodai turtingos minėtomis medžiagomis. Ilgai stovėjusios srutos atviroje duobėje ir saulės atokaitoje pasidaro mažai trąšios, nes iš jų išgaruoja azotas, be to, žūsta bakterijos, kurios žemėje esti naudingos. Todėl, norint turėti geras, trąšias srutas, reikia jas surinkti ir laikyti prie tvartų gerai uždarytose, pridengtose duobėse bei statinėse. Jei srutos dėl kurių nors priežasčių negali būti laikomos uždarose duobėse arba statinėse, tai, kad jos nenustotų didelio kiekio trąšų bestovėdamos atviroje vietoje, patartina į jas įberti sausų durpių. Tada jos negali garuoti.

Jeigu tikrųjų srutų ūkininkas neturi, tai galima jų pasigaminti iš tirštojo mėšlo. Tam tikslui reikia paimti medinė statinė, iš kurios nebėga vanduo. Statinė reikia įkasti į žemę iki pat paviršiaus, iki briaunų. Geriausia įkasti kur nors paunksnyje. Paskui statinėn pridedama tirštų gyvulinių trąšų. Šių trąšų reikia pridėti pusė statinės. Trąšos turi būti be šiaudų, švarios. Gali būti karvių, arklių, avių ar kitų gyvulių trąšos. Pridėjus pusė statinės trąšų, kita pusė pripildoma vandeniu ir gerai išmaišyti. Statinė pridengti geru dangčiu ir palikti ramiai stovėti per 10—12 dienų, kad gerai įrūgtų. Statinėje trąšos kasdienų pamaišomos. Praslinkus apie dviems savaitėms gaunamos dirbtinės srutos, kurios jau galima vartoti, laistyti augalai. Prieš laistant šios dirbtinės srutos reikia praskiesti vandeniu. Imama viena dalis srutų ir trys dalys vandens. Vanduo geriausias iš kudrų, upių, ežerų arba lietaus vanduo. Tikrosios srutos prieš laistymą irgi praskiedžiamos. Šioms reikia 4—5 dalių vandens.

Daržus srutomis naudingiausia laistyti birželio, liepos mėnesį ir vėliau, kol dar daržovės auga, lopoja. Laistyti patartina bent kartą per savaitę ar kiek rečiau. Laistoma vėsesnę, drėgnesnę dieną. Laistoma tiktai prigijusios daržovės. Jeigu laistoma srutomis, pras-

kiestomis dviem dalimi vandens (kai norima daržovės gerai patręšti), tai tada laistant negalima srutų lieti prie pat jauno augalo stiebo, nes srutos galėtų jį sudeginti. Tam tikslui kiek toliau nuo stiebo, prie šaknelių galų padaromi maži grioveliai ir jie pripilami srutų. Jeigu žemė esti labai sausa, perdžiūvusi, tai prieš laistymą srutomis reikia palieti vandeniu.

Srutomis laistomos daržovės auga labai sparčiai ir duoda didelius derlius. Dėl to, kas nori turėti geras daržoves: kopūstus, burokus, pamidorus, morkas ir kitas, privalo laistyti srutomis. Kaip iš aukščiau aprašyto būdo paaiškėjo, srutų gali turėti kiekvienas ūkininkas. Kiekvienas ūkininkas privalo stropiai rinkti srutas, bėgančias iš tvarto. Duobę su srutomis laikyti gerai uždengtu dangčiu. Kas leidžia srutoms pro pamatus išbėgti laukan, tas aikvoja brangų turtą, geriausias trąšas. Kas tikrųjų srutų neturi, gali lengvai jų prisigaminti dirbtiniu būdu, kaip buvo nurodyta aukščiau.

Piktžolių kenksmingumas ir jų naikinimas

Didžiausias ir nuolatinis ūkininko auginamų augalų priešas yra piktžolės. Jos kenksmingos augalams dėl daugelio priežasčių, kurių čia suminėsime tiktai keletą.

Pirmiausia piktžolės alina dirvą ir atima nuo augalų maisto medžiagas. Visos piktžolės daug greičiau auga negu gerieji augalai. Dėl to jos greičiau iš žemės paima maistą, negu kiti augalai. Piktžolių šaknys daug ilgesnės ir jų esti labai daug. Dėl to piktžolių šaknys pasirausia po greta augančiais augalais ir labai godžiai iš žemės ima maistą, palikdamos jo naudingiesiems augalams labai maža. Tada augalai, gaudami mažai maisto, augimo metu skursta, badauja ir blogai uždera. Viena usnis daugiau paima maisto, negu keliolika diegų rugių ar kitų javų. Be to, viena usnis savo šaknimis pasirausia po keliolika augalų ir juos visus nuslopina. Tas pat esti ir su kitomis piktžolėmis. Piktžoliuotame lauke piktžolės daug daugiau paima iš žemės maisto medžiagų, negu naudingieji augalai.

Piktžolės, kaip ir kiekvienas augalas, iš žemės paima ne tiktai maistą, bet ir drėgmę. Drėgmė, kaip žinome, visiems augalams būtinai reikalinga, kaip ir maistas. Kai jos žemėje trūksta, augalai neauga, ką labai gerai patyrė ūkininkai šį pavasarį. Kiekviena piktžolė paima iš žemės daug daugiau drėgmės negu geras, naudingas augalas. Taigi, augdama prie naudingojo augalo, piktžolė žemę išdžiovina, nes paima iš jos drėgmę. Kadangi jos šaknys daug skaitlingesnės, ilgesnės ir giliau įsirausia į žemę, tai žemę išdžiovina ne tik paviršutiniame sluoksnyje, bet giliau. Tada augalas, turėdamas silpnesnes ir trumpesnes šaknis, nesusiranda sau drėgmės ir skursta, neauga. Šiuo atžvilgiu piktžolės labai pakenkia sausrų metu. Jos dirvą labai išdžiovina ir visai pakerta augalus. Taip buvo ir šiemet.

Piktžolės užstoja augalams šviesą, saulės spindulius, be kurių jokis augalas negali augti. Piktžolės dažniausiai esti labai lapotos, dėl to sudaro didelę augalams paūnksnę, kurioje jie labai skursta. Kadangi piktžolės visuomet greičiau ir anksčiau suauga, negu gerieji augalai, tai jos visuomet geruosius augalus perauga, prasimuša virš augalų ir savo stiebais ir lapais užtemdo augalams šviesą. Tada gerieji augalai lieka užstelbti piktžolių ir negali augti, prasimušti pro piktžoles.

Taigi, piktžoliuotame lauke užauga daug menkesni augalai. Javų šiaudai esti maži, ploni, o grūdai smulkūs. Bet kartu su tais grūdais gaunami ir piktžolių grūdai. Norint juos atskirti nuo javų grūdų, reikia turėti brangios valymo mašinos ir sugaišti daug laiko. Tai irgi didelis ūkininkui nuostolis. Neatskyrus piktžolių grūdų, gaunama labai menkos vertės javų grūdai. Tokius nešvarius grūdus nenoriai perka pirkliai ir moka labai pigią kainą. O jeigu jie paliekami valgiui ar pašarui, tai gaunama iš jų menka duona, maistas bei pašaras. Kai kurių piktžolių grūdai yra kenksmingi žmonių ir gyvulių sveikatai, nes turi nuodų (pav., kūkalių grūdai). Taigi, piktžoliuoti grūdai netinka nei pašarui, nei valgiui. Pašarui piktžoliuoti grūdai dar dėl to kenksmingi, kad piktžolių grūdai dažniausiai gyvulių viduriuose nesusinaikina. Jei su trąšomis vėl atsiranda lauke ir sudygsta. Tokiu būdu platinamos piktžolės. Piktžoliuoti grūdai visai netinka sėklai, nes užteršia lauką. Jeigu norima piktžoles iš sėklos išskirti, reikia turėti brangios valymo mašinos.

Piktžoliuoti augalai daug sunkiau sudoroti ir išdžiovinti. Vijoklių susukti javai labai sunku piauti ne tik piautuvu, bet ir dalgiu. Usnėmis užteršti labai bloga rišti ir krauti. Žodžiu, piktžoliuotus augalus sudorojant tenka sugaišti daug laiko ir patirti daug sunkumų. Džiovinant piktžoliuotus javus dažnai tenka supūdyti, nes užėjus lietui sunku išdžiovinti.

Piktžoliuotas laukas sunkiau ir įdirbti. Kiekvienas ūkininkas žino, kaip sunku arti varpučiu (pirnyku) užterštas laukas. Kiek sugaišinama laiko ir jėgų, kol toks nešvarus laukas įdirbamas.

Iš to, kas čia trumpai buvo pasakyta, bus aišku, kad piktžolės iš tikro yra didžiausias augalų priešas, jeigu neskaityti netikėtų gamtos nelaimių, pvz,, ledų, didelės sausros arba liūčių, arba ligų. Nors čia reikia priminti, kad daugelis piktžolių yra geriausi augalų ligų lizdai, platintojai. Dėl to piktžolės kasmet mūsų ūkininkams padaro didžiausius nuostolius, sunaikina stambius turtus. Ir ūkininkas dėl to visai nenusiskundžia, net visai į tai nekreipia dėmesio, lyg kad jam visai nerūpėtų gauti geras javų derlius. Taip yra todėl, kad mūsų ūkininkas visai nepagalvoja, neapskaito, kiek jo turto kasmet suėda, sunaikina piktžolės. Vokiečiai, okupavę mūsų kraštą negalėjo ramiai žiūrėti, kiek daug turto laukuose piktžolės sunaikina, dėl to prievarta reikalavo nuo ūkininkų, kad jas sunaikintų.

Piktžoles išnaikinti, ypač iš mūsų laukų, kur jų tiek yra prisiveisusių, gana sunku, nes jų grūdai dažniausiai nežūsta nei gyvulių pilve, nei mėšle, nei žemėje, net jeigu joje išguli ir kelerius metus. Be to, piktžolių sėklos labai lengvai išnešiojamos paukščių (su jų išmatomis), vėjo (daugelis piktžolių grūdų turi pūkelius, kuriuos su grūdu pakelia vėjas ir išnešioja), žmonių. Jos taipgi labai vislios. Pavyzdžiui, usnis viena pagamina apie 6.000 grūdelių.

Kaip piktžolės naikinamos? Suminesime trumpai ir tik svarbesnes priemones. Pirmiausia reikia gerai valyti sėklą. Sėkloje neprivalo būti jokių piktžolių grūdų. Reikia atsiminti, kad jeigu su sėkla pasisės net ir vienas usnies grūdelis, tai iš to išaugusi usnis pagamins 6000 grūdelių, kurie išsisėję po lauką kitais metais pagamins jau 36 milijonus grudelių. Dėl to sėkla reikia labai gerai išvalyti.

Negalima piktžoliuotų grūdų duoti gyvuliams, nes piktžolių sėklos, nesusivirškiną viduriuose, su mėšlu vėl pateks į lauką. Piktžoliuotus grūdus reikia malti, verdančiu vandeniu nuplikinti, išvirti. Taipgi ir paukščiams piktžoliuotų grūdų negalima duoti.

Išvalius svirnus, kluonus, daržines, negalima šiukšlių su piktžolių sėklomis versti tvartan arba į mėšlyną, nes čia sėklos nežus ir vėl paklius į lauką. Tokias sąšlavas geriausia sudeginti.

Reikia labai stropiai dirbti laukus, nes tuo būtų lengviausia išnaikinti piktžolės. Ypatingai negalima užmiršti išarti (nuskusti) ražienos, paskui, piktžolėms sudygus, jas išdrapakuoti. Pavasarį irgi reikia žemė pirmiausia suakėti, po to, kai piktžolės sudygsta, tuojau drapokuoti. Laikant pūdymus, žemė reikia nuolat dirbti, kad jame nesuaugtų piktžolės.

Iš augalų, kur tik galima, piktžolės ravėti. Ravėjimas tik tada duos naudą, jeigu išravėjama prieš piktžolių žydėjimą. Tos piktžolės, kurios dauginasi ir šaknimis arba daugmetės piktžolės reikia išrauti su šaknimis (pav. usnis). Lengviausia jos išsirauna, kai esti dar jaunos. Taipgi ir tarpežius, ant kurių auga žolės, nuolat šienauti, kol dar žolė jauna, nepradėjusi žydėti, nes ant tų ežių veisiasi daugybė piktžolių. Nelaikyti jokių piktžolių patvoriuose, aplink namus, daržuose ir soduose.

Piktžoles reikia naikinti visiems ūkininkams. Kas iš to, jeigu 10 ūkininkų nuo savo lauko usnis nuraus, o vienas paliks ir leis joms sunokti. Nuo šio lauko usnys užterš visus laukus.

Išrautos piktžolės reikia sunaikinti. Jeigu raunamos tada, kai jau sėklos pribrendusios, tada reikia sudeginti. Aukščiau išrautos galima sumesti į mėšlą, kompostą. Labai neprotingai daro tie ūkininkai, kurie usnis su prinokusiais grūdais išrauna ir išmeta ant kelio ar ežios. Toks piktžolių naikinimo būdas nieko nepadės ir per tūkstančius metų.

Penktasis Lietuvos kooperatininkų kongresas

Birželio 10 ir 11 dienomis Kaune įvyko penktasis Lietuvos kooperatininkų kongresas, kuriame dalyvavo apie 300 atstovų iš visos Lietuvos.

Kongresą atidarė Kooperatyvų Tarybos pirmininkas prof. P. Šalčius, pareikšdamas, kad šis kongresas sušauktas 65 metų pirmojo Lietuvos kooperatyvo įsisteigimo sukakčiai paminėti ir 20 metų jau nepriklausomoje Lietuvoje kooperatyvų veiklai atžymėti. Kooperacijos idėja Lietuvoje — kalbėjo didžiausias Lietuvos kooperatininkas ir jos kūrėjas prof. Šalčius — buvo keliama ir ugdoma kartu su pirmaisiais mūsų tautinio atgimimo raštais. Jau tais laikais buvo daromos pastangos telkti lietuvius į organizacijas ir bendromis jėgomis siekti ūkinės pažangos. Kooperatinis visuomenės bendradarbiavimas prieškariniais laikais lietuvių tarpe rado didelį pasisekimą ir pritarimą, nors rusų valdžia jam neleido pasireikšti, žiauriai trukdė kooperatyvų steigimą. Šis sąjudis pradėjo plisti ir reikštis visoje pilnumoje atgavus nepriklausomybę. Šiuo metu Laisvoji Lietuva šioje srityje išvarė jau gilią ir plačią vagą. Tiems kooperatyvų nuveiktiems darbams įvertinti ir ateities darbo gairėms nustatyti, idėjinių ir švietimo reikalų aptarti ir sušauktas 5-tasis Lietuvos Kooperatyvo Kongresas.

Garbės prezidiumą sudarė ministeris pirm. V. Mironas, min. J. Tūbelis, min. Indrišiūnas ir kiti valstybės atstovai. Ministeris Pirmininkas, sveikindamas kongresą, priminė kooperatyvų reikšmę sunkiais rusų priespaudos laikais, kai per kooperaciją reiškėsi žmonių bendradarbiavimas, vienybė, o kartu su tuo buvo keliamas ir tautinis lietuvių susipratimas, sąmoningumas. Min. Tūbelis plačiau nušvietė ekonominę kooperatyvų reikšmę priespaudos ir nepriklausomo gyvenimo laikais lietuvių tautai.

Po to kongresą sveikino Vokietijos, Švedijos, Estijos, Anglijos kooperatyvų atstovai, kurie į šį kongresą atvyko. Švedų atstovas be ko kita pabrėžė, kad kooperacijos idėja galinti gerai išsivystyti ir plisti tik tuose kraštuose, kurie sukūrę savo nepriklausomybę. Kur nėsą laisvės, ten kooperacijos idėja sužalota, sunaikinta, jai ten draudžiama pasireikšti. Šis atstovas su pasigerėjimu tvirtina, kad laisvoje Lietuvoje kooperacijai plisti labai palanki dirva. Anglijos atstovas irgi pareiškė, kad Lietuvos kooperacija labai gražiai vystosi, kad lietuviai esą labai geri kooperatininkai. Be to, priminė, kad kooperatinės idėjos neįstengsianti nuslopinti jokį engėjai. Anglijoje, nors valdžia kooperacijos visai neremianti, o kai kuriais atvejais jai net trukdanti vystytis, tačiau, nežiūrint tų kliūčių, kooperatyvai darą milžinišką pažangą. Vartotojų bendrovių Anglijoje esą 1.107 su 7 milijonais 800 tūkstančių narių. Pernai šių kooperatyvų apyvarta pasiekusi 251 milijonų svarų sterlingų. Kooperatyvuose dirbą 319.777 tarnautojai, kuriems per metus išmokama algoms 40 milijonų svarų sterlingų. Nuo 1844 metų (pirmojo kooperatyvo suorganizavimo data) Anglijos kooperatyvai savo nariams išmokėję 553 milijonus sv. sterlingų dividendų. Per tą laiką kooperatyvai padarę apie 6 milijardus 110 mil. sv. sterlingų apyvartos (1 svaras sterlingas apie 27 auksinai).

Dar buvo paskaityta daug sveikinimo raštų iš Čekoslovakijos, Š. Amerikos, Prancūzijos, Belgijos, Italijos ir kt. kraštų kooperatinių sąjungų.

Po to prasidėjo referatai. Prof. Šalčius bendrais bruožais pavaizdavo, kada ir kaip mūsų kooperatyvai kūrėsi ir ką jie pasiekė iki šio laiko. Iš šio referato visiems paaiškėjo, kad Lieuvos kooperacija pasiekė didelių laimėjimų. Prof. J. Krikščiūnas skaitė referatą apie kooperatyvų darbo planavimą, nurodydamas, kad šiuo metu ekonominį gyvenimą sėkmingai tvarko valdžia ir kad Lietuvos kooperatyvai turi suderinti savo veiklą su valdžios planais ir išvien siekti geresnio rytojaus. Inspekcijos vyresnysis revizorius M. Ragevičius skaitė referatą apie kooperatyvų reikalų tvarkymą. Apie kooperatinį auklėjimą, švietimą ir propagandą skaitė referatus agr. A. Gilvydis, patiekdamas būdus, kaip reikia auklėti kooperatinį susipratimą visuomenėje, kokius vartoti švietimo būdus ir kaip plačiai paskleisti kooperacijos idėją visuomenės tarpe.

Referatams pasibaigus, buvo plačios diskusijos ir svarbiausių reikalų svarstymas. Susirinkę atstovai padarė daug nutarimų, kurie visi turi tikslą kuo plačiausiai paskleisti kooperatinę vėliavą, kuo tiksliausiai tvarkyti kooperatyvų reikalus, kad jie nuolat augtų ir tvirtėtų. Tam tikslui nutarta steigti kooperacijos rūmus ir visomis priemonėmis kooperatiškai sąmoninti Lietuvos visuomenę.

Kitas kongresas nutarta šaukti 1940 metais Klaipėdoje.

Sienų ir lubų tinkavimas

Dažniausiai tenka tinkuoti gyvenamųjų namų sienas ir lubas. Kadangi mūsų kaime trobos yra visur medinės, tai tik apie jų tinkavimą ir tekalbėsime.

Sienos ir lubos iš vidaus tinkuojamos paprastai žvyro ir kalkių skiediniu, o kai kada dar pridedama ir tam tikra dalis cemento.

Rąstų sienos gali būti tinkuojamos tik tada, kai jos yra gerai susėdusios. Rąstai sienose susėda tik per 2—3 metus. Nesusėdusias rąstų sienas ištinkavus, tinkas greitai suskyla ir atskirais lopais nukrenta, nutrupa. Lentų su statramsčiais sienos ir įvairios lubos gali būti tinkuojamos ir tuojau namą pastačius. Kad tinkas turėtų prie ko stipriau prikibti, medinės sienos ar lubos apkalamos balanomis. Balanos kalamos dviem sukryžiuotais sluoksniais įstrižai sienų. Protarpiai tarp dviejų gretimųjų balanų paliekami maždaug po 4 cm. Prieš tinkuojant, sienas reikia, kiek galint, išlyginti: išsikišusias rąstų vietas — aptašyti, giliau įdubusias — pakelti, prikalant atitinkamo storio lentų ar lotelių gabalus.

Luboms tinkuoti apatinis balanų sluoksnis pakeičiamas plonomis lotelėmis (1—1,5 cm. storio). Tada tarp lubų lentų ir viršutinio balanų sluoksnio pasidaro didesnis tarpas, į kurį lengviau patenka krečiamas tinko skiedinys, ir todėl tinkas ant jų geriau laikosi.

Medinės sienos ir lubos tinkuojamos 1 : 2,5 sudėties kalkių ir žvyro skiediniu, t. y. sumaišoma viena dalis kalkių tešlos su 2,5 dalimis smulkiai sijoto žvyro. Prie tinko kalkių skiedinio gali būti primaišyta 10—20% cemento. Šis cemento procentas skaitomas pagal kalkių tūrį. Tinkuojamos sienos pirma aplaistomos vandeniu. Tinkavimas atliekamas du kartu: pirmą kart tinkavimo skiediniu sienos nukrečiamos, skiedinio nenulyginant, vėliau, šiam skiediniui apdžiūvus, sienos ar lubos trinamos medine tarka (lentele), lengvai pašlakstant jas vandeniu. Sienų pertrynimas kartojamas tol, kol sienos pasidarys visiškai lygios, be duobučių ir įbrėžimų. Įbrėžimai sienose padaromi stambesnių palaido žvyro grūdelių, kurie, trinant, velkasi drauge su tarka. Tinko pertrynimams kalkių skiedinys turi būti padarytas iš smulkaus ir švaraus smėlio su kalkėmis.

1 kv. metrui sienos nutinkuoti reikia: 1) tinkbalanių 1 mtr. ilgio 1/2 kapos, 2) balanoms prikalti vinių 150 gr., 3) kalkių tešlos 15,3 kg. ir 4) sijoto žvyro 0,028 kūb. mtr..

Skaitykite ūkiškas knygas bei laikraščius ir mokykitės pavyzdingai ūkininkauti

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ TALKA

Mes savo žemei gimėm

Mes savo žemei gimėm,
Mes savo žemei augom,
Mes savo jauną jėgą
Tik jai vienai tesaugom.

Mes savo kraštą mylim,
Mes savo kraštui dirbam,
Mes savo krašto balsą
Mus šaukiantį išgirdom.

Mes vis pirmyn į darbą,
Į ateitį šviesesnę,
Kad mūsų žemė būtų
Užu visas gražesnė.

Ir bus ta mūsų žemė,
Taip miela, numylėta
Visų, visų gražiausia
Ant šito balto svieto.

Ištikimybė gimtajai žemei

Mūsų žemė, kurioje mes gyvename, kurios vaisiais maitinamės, yra didžiausias ir pastoviausias mūsų turtas. Žemės darbas yra labai senas ir pamėgtas lietuvių verslas. Patirta, kad labai seniai, dar prieš Kristų, lietuvių jau būta žemdirbių tautos. Kaip seniau, taip ir šiais laikais, žemdirbystė yra artimiausias lietuvių prigimčiai užsiėmimas. Žemės darbas yra aukštai vertinamas ir kituose kraštuose: kur tik yra žemės sklypelis, visur jis išnaudojamas. Šalia to kiti kraštai turi išvystytą pramonę ar prekybą. Pas mus nėra žemės turtų: geležies, akmens anglių, be kurių negali išaugti didelė pramonė. Prekyba ir amatai, jei ir sutrauks ateityje daugiau žmonių, vis dėlto negalės pas mus turėti labai didelės reikšmės bendrame krašto ūkyje.

Su žeme lietuvis susirišęs dvasiškai ir kūniškai Tą meilę ir prisirišimą prie žemės rodo pats gyvenimas, mūsų senolių dainos ir priežodžiai. „Nuliūdęs, lyg žemę pardavęs“, sako vienas priežodis. Arba štai kaip rašytojas Tumas-Vaižgantas vaizdelyje „Jo motutė“ aprašo, koks nepaprastai didelis lietuvės sodietės susirišimas su žeme: „Vakarais, dėkodama jai už visa gera per dieną pritirta, puldavo žemėn kryžium, ją, kaip gyvą, apkabindavo, ją karštai bučiuodama, visus žodžius tiesiog žemei sakydama: „Juoda Žemė, Šventa Žemė! Aš tave nužemintai bučiuoju: tu mane nešioji, tu mane peni, tu mane linksmini... buvo pradžia kiekvienos jos vakarinės maldos“. Ir ne vieno didelio Lietuvos vyro motina sugebėjo savo vaikuose sužadinti karštą tėvynės meilę.

Po Didžiojo Karo daugelis bėgo už jūrių marių, į miestus laimės ieškoti: žemės darbas esąs jiems sunkus, nepakeliamas. Bet smarkiai apsivylė tie, kurie bėgo iš savo krašto, daugelis ne tik kad išsvajotos laimės nesurado, bet sunkų juodą vargą patyrė.

Tiesa, yra ir dabar tikrai žemę ir žemės darbą mylinčių, kuriems žemė ne vien pajamų šaltinis, bet kažkas šventa, brangu, neatskiriama nuo lietuvio prigimties. Tai visi darbštieji mūsų tėveliai yra tikrieji žemės sūnūs, pavyzdžiai, kuriais mes turime sekti. Jaunieji turi ne tik gerai mokėti visus žemės ūkio darbus ir atsidėję ją purenti, bet turime ją pamilti, suaugti su žeme ir įsitvirtinti, kad jokie vėjai nuo jos neatplėštų.

E. M.

Braškių dauginimas

Braškių krūmeliai galima laikyti tiktai trejus metus. Senesni kaip trijų metų krūmeliai išsigimsta ir duoda visai menkus derlius. Todėl trečiaisiais metais reikia išsiauginti naujus braškių krūmelius, kas visai lengva.

Braškės, kaip žinome, vasaros metu leidžia ilgus, belapius stiebelius, kurie vadinami ūsais. Kai tie ūsai prisiliečia prie žemės, tai toje vietoje iš jų išauga šaknelės, o paskui prie šaknelių atsiranda ir lapeliai. Paskui ūsas nuo savo krūmelio nutrūksta ir auga kaip atskiras krūmelis. Ta braškių ypatibe pasinaudodami, galime lengvai išsiauginti naujų krūmų.

Per pirmuosius dvejus metus ūsai nukarpomi, kad bereikalingai neaugtų ir nesilpnintų krūmelių. Trečiais metais nukarpomi tiktai silpnesni ūsai, o aplink tvirtesnius supurinama žemė ir jie prismeigiami dvišakiu, pagaliukų kaip parodyta žemiau įdėtame brėžinyje.

Kai iš prismeigtos vietos pradeda augti lapeliai, tada ūso galas nukerpamas. O kai lapeliai gerai išsivysto, tada ūsas nukerpamas ir nuo senojo krūmo, kad jaunasis pats savo jėgomis augtų. Krūmeliui suaugus, rugpiūčio mėnesį, jis persodinamas naujon, tinkamai įdirbton ir patręšton vieton. Iš vieno krūmo daug krūmelių auginti nepatartina, nes jie persilpni išauga. Tokiu būdu braškės pradedamos dauginti jau birželio mėnesį.

Stebėkime augalų augimą

Prieš Liet. Ūkio D-jos uždarymą jaunieji ūkininkai buvo jau gerai susiorganizavę. Daugumas jų turėjo savo bandymo laukelius su daržovėmis, šakniavaisiais ir kitais augalais, kur galėjo savarankiškai, niekam netrukdant iš šalies, stebėti augalų augima, jų reikalavimus ir t. t. Sulaikius L. Ū. D-jos veikimą, tas darbas kiek pakriko. Tačiau sumanesni ūkininkaičiai ir ūkininkaitės pradėtą darbą ir toliau tęsia. Bet daugelis visai pamiršo apie bandymo laukelius. Tas parodo jaunimo apsileidimą ir nenorą save lavinti. Tai yra neigiamas reiškinys. Kas iš pavasario nepasistengė pas save įsitaisyti bandymo laukelio, tas privalo, nors dabar prašyti tėvų, kad jam paskirtų nedidelį jau užsėto arba užsodinto lauko gabalėlį, kad būtų galima pačiam savarankiškai iki galo prižiūrėti ir surinkti augalus nuo lauko. Savarankiškas augalų augimo stebėjimas yra labai svarbus, nes patys įsitikiname, ko augalai iš mūsų reikalauja. Augalo gyvenime, nuo pat sudygimo iki prinokimo, įvyksta labai daug įdomių dalykų, tik reikia juos visus stebėti. Augalai augdami sutinka pakeliui labai įvairias išorines sąlygas, kurios trukdo arba skatina jų augimą. Visus tuos momentus, kurie padeda augalui geriau išsivystyti, reikia kruopščiai susirašyti. Žinodami, kaip paskiri augalai mūsų laukeliuose reaguoja į oro pasikeitimus, žemės stovį, į jos dirbimą ir t. t., ateityje, kada turėsime savo ūkį, tų augalų reikalavimus galėsime patenkinti, o augalai atsidėkos mums už tai geru derlium.

Bandymo laukeliuose augalų yra nedaug, tai mums palengvina darbą, nes galime beveik pavienius augalus stebėti. Skirtumų visada tarp jų rasime, nors toje pačioje žemėje auga. Skirtumų priežasčių gali būti labai daug. Vienas sėklas, sėdami arba sodindami, užkasame žemėje giliau, kitas netaip giliai, vienas rečiau, kitas tankiau; pirmos išdygsta greičiau, antros vėliau.

Po vienu augalu patenka trąšų daugiau, po kitu mažiau, vienus augalus pradėjome anksčiau prižiūrinėti, kitus vėliau, vėni augalai auga žemesnėje vietoje, kiti aukštesnėje ir t. t.

Tuos visus skirstumus reikia atydžiai stebėti, kad vėliau galėtume gauti išvadą, kokiose sąlygose geriausia išsivysto mūsų stebimi augalai. Tai bus mūsų bandymo tikslas ir drauge pamoka. Taigi bandymo laukelyje dirbame ne tik rankų darbą, bet ir proto darbą. Be stebėjimo ir galvojimo mūsų darbas būtų panašus į samdinio darbą, kuris tik šeimininko įsakymus pildo ir laukia, kada greičiau saulė nusileis. Tokį darbą dirbdami, galime visą savo amžių kartoti tas pačias klaidas ir jų nepastebėti.

p. s.

TEISIŲ PATARĖJAS

Ats. Juozui. Sunku yra ką nors tikslesnio tamstai patarti, nežinant sutarties su inžinierium turinio. Todėl, būdami Vilniuje, atneškite į Redakciją tą sutartį. Svarbu žinoti, kokiam tikslui jūs tuos pinigus davėte, ar kaip užstatą ar kaip dalį malūno įrengimo kainos. Įsisenėjimas pareina nuo to, kaip yra sutartyje pasakyta. Kadangi sutartis buvo rašyta dar 1914 m., tai greičiausiai jūsų pretenzijos jau įsisenėjo. Jeigu ir nėra įsisenėjimo, tai, pagal galiojančius įstatymus, perskaičius rublius į lenkiškus auksinus, labai mažai gausite. Kadangi tas inžinierius gyvena Lietuvos Valstybėje, tai prašymą reikėtų paduoti į Apygardos Teismą Kaune. Tuo reikalu reikėtų kreiptis pas kokį nors advokatą Kaune. Kaip matote rūpesčių ir išlaidų sąryšyje su ta byla bus daug, o išlošus bylą, naudos maža, todėl stenkitės, kad inžinierius geruoju grąžintų jums bent dalį tų pinigų. Rašykite jam laiškus.

Ats. Laukui. Įstatyme apie komasaciją yra pasakyta, kad matininkas (mierniczy), sudarydamas žemės paskirstymo planą, turi atsižvelgti į viso sodžiaus ūkininkų interesus, ir kiek yra galimybės duoti kiekvienam ūkininkui ten sklypą, kur jisai norėtų pasirinkti. Iš to išeina, kad tamsta turi teisę gauti sklypą prie dvaro žemės, jeigu kiti ūkininkai neturi svaresnių priežasčių sklypui gauti toje pačioje vietoje. Todėl patariame ne reikalauti nuo matininko, o įrodžius, kad jums labai svarbu gauti sklypą prie dvaro žemių, prašyti to. Griežtumu čia nieko nepešite, nes matininkas galės jums tyčia duoti sklypą kitoje vietoje, o prieš valdžią jis turės visuomet įvairių išsiaiškinimų.

Ats. Nuskriaustajam. Valdžia turi teisę nusavinti iš ūkininkų žemę, jeigu ji yra reikalinga bendriems valstybės reikalams. Apie žemės nusavinimą pirmoje instancijoje sprendžia vaivadijos įstaiga, o antroje Vidaus Reikalų Ministerija. Jeigu nusavinimu tamsta jauteisi nuskriaustas, reikėjo apeliuoti į Ministeriją. Valstybės keliai skirstomi į valsčiaus, apskrities ir vaivadijos. Jeigu tamstos žemė tapo nusavinta apskrities viešajam keliui pratęsti, tai atlyginimo reikalu už žemę kreipkitės į storastijos, viešųjų darbų skyrių. Kadangi surašytame nusavinimo protokole pažymėta, kad žemės savininkai gaus atlyginimą, tai gausite tikrai. Inžinierius negali pasakyti, kada jums už žemę užmokės, nes tai ne jo reikalas ir jis negali žinoti, kaip greit valdžia tą reikalą išspręs.

Ats. Klaustukui. Tamstos bylą tikrai galima išlošti. Dar įsisenėjimo nėra, nes pagal 283 str. įsipareigojimų kodeksą tokiais atvejais įsisenėjimas būna po 20 metų. Už mažamečius atsako jų tėvai, todėl bylą dėl atlyginimo reikia kelti tos mergaitės tėvams. Reikalauti teismo galima, kad priteistų jums ne tik gydymo išlaidas, bet ir atlygintų visas skriaudas, kurias turėjote ryšium su akies netekimu. Tas skriaudas galite apibrėžti patys, o teismas imdams dėmesin, kad kaltininkas yra turtingas žmogus, pagal savo nuožiūrą priteis jums atlyginimą. Prašymą reikia paduoti į apylinkės teismą (sąd grodzki), jeigu reikalausite atlyginimo ne daugiau kaip 1000 auks. ir — į Apygardos Teismą (sąd Okręgowy), jeigu reikalausite daugiau kaip 1000 auksinų. Kadangi byla yra rimta, tai patariame prieš padavimą prašymo į teismą pasitarti su advokatu.

Ats. Geraširdžiui. Neparašėte kada uošvis mirė. Jeigu žmonos broliai sutinka geruoju duoti žmonai dalį uošvio palikimo, o jūsų nuomone dalis yra teisinga, tai, žinoma, teisman nereikia eiti, o tik surašyti sutartį. Tokia sutartis bus gera, jeigu bus namie prie kelių liudininkų arba pas notarą ar valsčiuje surašyta. Pas notarą ar valsčiuje rašyti sutartis daug kaštuos, tai naudingiausia rašyti namie. Sutartį reikia rašyti ne dėl nuosavybės perleidimo, nes žmona yra ligi, kaip ir jos broliai, uošvio palikimo paveldėtoja. Šiuo atveju nereikalingas yra vaivados leidimas.

Ats. Petkauskui: Iš dvarininko dabar galima reikalauti tik to, kas yra pardavimo pasižadėjimo akte. Jeigu ir būtų tame akte parašyta, kad dvarininkas turi jums grąžinti dvigubą pinigų sumą, tai tikrumoje jis neturi pareigos to daryti, nes pardavimas neįvyko ne dėl jo kaltės, o dėl to, kad tamstai vaivada nedavė pirkimui leidimo. Be vaivados leidimo joks notaras nedarys pirkimo-pardavimo dokumento, nes tai draudžia įstatymas, išleistas 1937 m. liepos 1 d. Kadangi sutartis yra neįgyvendinama, tai tuo pačiu ji nustoja galiojusi. Todėl tamsta turi atiduoti dvarininkui žemę, o jis grąžinti paimtus pinigus ir investicijos išlaidas. Sutartis, nors ir be žyminio mokesčio ženklų (bez opłaty stemplowej), teisme turės reikšmę kaip įrodymas, kad dvarininkas nuo jūsų pinigus paėmė. Geriau būtų buvę, jeigu tamsta būtumei dvarininką padavęs teisman dėl pinigų grąžinimo. Dabar reikia pasamdyti advokatą, kuris tinkamai jus gintų, kad gautumet sumokėtus pinigus ir išlaidas. Tos žemės nuosavybės jau negausite, o dabartinis jos valdymas yra neteisėtas. Jeigu dvarininkas per valsčių pareikalavo, kad atiduotumet jam tą žemę, o tamsta nepaisant to užsėjai, tai pasėlį teismas priteis dvarininkui.

Ats. Paulavičiui. Amerikoje gyveną tamstos tėvo broliai dėl įsisenėjimo prarado teises prie žemės. Jeigu ūkis buvo iki šiol nepadalintas ir jį bendrai valdė tamstos tėvas ir jo brolis, dabar turtas priklauso pusiau tamstai ir tamstos dėdei. Tokia pat dalis priklauso ir tamstos dėdei kunigui. Dėdė gali pasiimti ir pusę trobesių. Geruoju atiduokite dėdei teisingą dalį, nes teismo bylą pralaimėsite.

Ats. Vyrukui: Kluonas yra nedalomas turtas ir todėl negalite reikalauti nuo brolio, kad leitų atplėšti dvi sienas. Jeigu kluonas būtų taip statytas, kad atplėšus pusę, kitam skriaudos nebūtų, tai galėtumet pasidalyti. Dabar tamsta esi pusininku nedalomo turto, kuriuo gali naudotis lygiai su broliu. Savo dalies parduoti negali. Gali parduoti tik savo teises prie pusės kluono, bet ir tai su brolio sutikimu. Jeigu brolis nenori, kad tamsta savo teises prie kluono parduotum pašaliniam žmogui, tai turi jis nupirkti ir sumokėti tokią kainą, kokią duoda tas pirkėjas.

Ats. R. J.: Kai ateis vekselio mokėjimo terminas, pareikalaukite, kad skolininkas grąžintų skolą, išpirktų vekselį. Tai reikia daryti tą pačią dieną arba per dvi sekančias dienas. Jeigu skolininkas vekselio neišperka, tai vėliausiai sekančią dieną reikia paduoti jį notarui ar artimiausiam paštui, kad užprotestuotų. Tai atlikus reikia paduoti prašymą į teismą, kad pastatytų ant to vekselio tam tikrą klauzulę (nakaz zapłaty), nes be jos negalima kreiptis pas teismo antstolį (kamarninką), kad išieškotų prievarta iš skolininko tuos pinigus.

Teismo byla.

Norint pradėti civilinę teismo bylą, reikia žinoti, į kokį teismą paduoti prašymą. Jis reikia paduoti į tą teismą, kuris yra arčiausiai skundžiamo žmogaus gyvenamos vietos. Jeigu norima bylinėtis dėl žemės, tai prašymą reikia duoti į artimiausį prie tos žemės teismą. Antras svarbus šioje srityje klausimas, ar duoti prašymą į apylinkės teismą (sąd grodzki), ar į apygardos teismą (sąd okręgowy). Apylinkės teismas sprendžia tik tas bylas, kurių ieškinys nedidesnis kaip 1000 auks. Šitam teismui priklauso taip pat bylos dėl turto pasidalinimo, jeigu to turto vertė nedidesnė kaip 50 tūkst. auks., o taip pat bylos, susijusios su žemės ar šiaip turto nuomavimu, Bylos dėl testamento patvirtinimo ar panaikinimo priklauso apygardos teismui.

Prašyme, kuris rašomas teismui, turi būti pažymėta: 1) teismas, į kurį tas prašymas rašomas, 2) vardas, pavardė, verslas ir gyvenamoji vieta traukiančio ir traukiamo atsakomybėn, 3) kokios vertės yra ieškinys, 4) bylos eiga (istorija), 5) daviniai, remiantis kuriais norima, kad teismas priteistų ieškinį, 6) nurodyti liudininkai, dokumentai ar kiti įrodymai, kuriais norima remtis, 7) ko teismo prašoma. Prašyti reikia priteisti ieškinį ir teismo išlaidas.

Laukų ir miškų kenkėjai

Kai kurie žmonės pavydo, keršto ar nešvarių išskaičiavimų vedami, savo artimui kenkia, laužydami tuo netik pagrindinius doros dėsnius, bet ir teisių įstatymus. Prie tokių žmonių priskiriami, vadinamieji, laukų ir miškų kenkėjai, kurių nusikaltimai numatyti 1937 m. balandžio 14 dienos įstatymu (Dz. U. R. P., Nr. 30, poz. 224).

Laukų ir miškų kenkėju vadiname tokį žmogų, kuris sąmoningai ir sauvališkai daro svetimame lauke ar miške niekuo nepateisinamą žalą. Įstatymas išskaičiuoja visus minimų kenkėjų veiksmus. Pavyzdžiui, kenkėjas sauvališkai ir sąmoningai gano svetimoje pievoje ar pasėliuose, teršia svetimą lauką šiukšlėmis, akmenimis, dvėseliena, važinėja per svetimą pievą ar lauką, kasinėja ten duobes ir ima žemes, naikina medelius, neapleidžia ganiavos, lauko ar pievos, savininkui reikalaujant, kerta svetimą mišką, renka ten samanas, uogas, grybus, gano gyvulius ir t.t.

Priemones, kuriomis galima sėkmingai kovoti su laukų ir miškų kenkėjais, numato paminėtas įstatymas ir bendroji civilinė teisė. Jos yra šios:

1) Kenkėjas už savo veikimus gali būti baudžiamas iki 3-jų mėnesių areštu ir 3000-čių pinigine bauda arba viena kuria nors iš tų dviejų bausmių. Baudžia vietinis storasta, bet tik tada, kai to reikalauja nuskriaustasis, t. y. tas, kam kenkėjas pievą išganė, mišką iškirto, grybus išrinko ir t. t. Tokį reikalavimą gali nuskriaustasis pareikšti betarpiškai storastai, kreipdamasis pas jį atitinkamai surašytu prašymu arba visą papasakoti vietiniame policijos posterunke, kuris surašo šiuo reikalu atitinkamą protokolą ir persiunčia jį storastijon. Atliekamas šiuo reikalu administracijos darbas ir su tuo susyję prašymai yra nemokami.

2) Be to, nuskriaustasis turi teisę reikalauti, kad storasta, bausdamas, apdėtų kenkėją specialia pabauda, kuri skiriasi nuo paprastos piniginės bausmės tuo, kad eina ne valstybės iždan, bet nuskriaustojo kišenėn. Specialios baudos didumas pareina nuo padarytos žalos didumo arba nuo naminių gyvulių ar paukščių skaičiaus, kurie tą žalą padarė. Pavyzdžiui, už arklių ganymą svetimame lauke specialią pabaudą sudaro 50 skatikų už vieną arklį, o už žemių kasimą—dvigubai tiek, kiek iškastoji žemė paprastai kaštuoja.

3) Pagal civilinę teisę, paprastai, žalos atlygis yra už specialią pabaudą daug didesnis. Ryšium su tuo storastos baudos pripažinimas nuskriaustajam nieko netrukdo šiam reikalauti nuo kenkėjo atlyginti likusią žalos dalį. Todėl kalbamame atsitikime, arba jeigu bauda nuskriaustajam visiškai nebūtų pripažinta, nuskriaustasis, norėdamas gauti pilną žalos atlygį, turėtų kreiptis su atitinkamai sarašytu prieš kenkėją skundu įvietinį teismą. Prašymai ir skundai, rašomi šiuo reikalu teisman, turi būti apmokėti žyminiu mokesčiu.

Kai lauke ar miške padaro žalą didesnis žmonių skaičius, tai atsako jie visi solidariai, t. y. kiekvienas skyrium, keli iš jų arba visi kartu kaip už dalį, taip lygiai ir už visą bendrai padarytą žalą. Todėl nuskriaustasis, rašydamas teisman skundą, gali išsirinkti iš tų visų bendrųjų kenkėjų, kuris yra turtingiausias ir iš kurio tuo būdu galima būtų lengviausiai ieškomą atlygį išieškoti. Be to, reikia reikalauti iš pasirinktojo ne dalies, bet visos lauke ar miške bendrai kelių žmonių padarytos žalos atlyginimo.

4) Kiekvienas žemės ar miško valdytojas, pav., savininkas, nuomininkas ir p., suradęs savo lauke ar miške gyvulį arba paukštį, žalojantį ten augalus, gali jį paimti tvartan ir tol laikyti, kol jo savininkas neatlygins tų visų nuostolių, kurie buvo tų gyvulių ir paukščių padaryti, ir kol negrąžins visų išlaidų, susijusių su gyvulio ar paukščio laikymu ir penėjimu. Jeigu kas nors mėgintų gyvulio ėmimui tvartan priešintis, galima tada, reikalui esant, vartoti fizinę jėgą ir tai ne tik prieš patį gyvulį, bet ir žmogų, pav., jo savininką. Negalima imti tvartan svetimų gyvulių ir paukščių, kurie, padarę žalą, išėjo jau kaimyno arba savo šeimininko laukan ar miškan.

Kadangi kiekvienas turi pareigą visų pirma pats savo gyvuliu rūpintis, tai užėmėjas neturi pareigos nei ieškoti, kas yra paimto tvartan gyvulio ar paukščio savininkas, nei jam pranešti apie tai, nors ir žinotų tą savininką. Tačiau negalima paimto tvartan gyvulio slėpti, Jeigu užimto gyvulio savininkas šiuo reikalu teiraujasi, reikia jam paaiškinti ir apie gyvulio užėmimą, ir apie žalos bei laikymo ir penėjimo išlaidų didumą, reikalaujant jų grąžinimo.

Lauko ar miško valdytojas, užėmęs gyvulį, turi ne tik teisę, bet kartais ir pareigą juo naudotis, nes to, be kitko, dažnai reikalauja gyvulio sveikata (karvės melžimas). Jeigu užėmėjas dėl kurių nors priežasčių to daryti neįstengtų arba neišgalėtų užimto gyvulio laikyti ir penėti, privalėtų arba jo tvartan visiškai nuimti, o tik iš savo lauko ar miško pravaryti arba, užėmęs, išleisti, nes priešingu atveju, už padarytą šiuo būdu gyvuliui žalą, atsakytų prieš jo savininką.

Baigdamas pažymiu, kad smarkesniems laukų ir miškų kenkėjų veiksmams gali būti kartais taikomas paprastas kriminalinis kodeksas (1932 m.). Tie veiksmai gali būti vagyste, pav., iš svetimo lauko pėdų ėmimas yra svetimo turto žalojimas, naktigonėje svetimos tvoros sudeginimas ir t.

Šiais atsitikimais kovos priemonės su blogumu yra įvairesnės ir nepalyginamai aštresnės, pav., už paprastą vagystę be kitko gresia nusikaltėliui bausmė iki 5 metų kalėjimo. *Juozva.*

Klausimai ir atsakymai

Ats. V. Dadano - Kriščiūno avilį tamsta pats galėtum pasidaryti, pasižiūrėjęs į tą avilį arba perskaitęs knygutę „Jaunasis bitininkas". Šioje knygutėje yra smulkiai aprašytas šis avilys ir įdėti jo brėžiniai. Apie Švenčionis Dadano-Kriščiūno avilių kai kur jau yra. Pasiteiraukite, ar nėra jų Lasiškėje prie Adutiškio. Pirkti šiu avilių nėra. Galima būtų tik užsakius padaryti, bet kaštuotų apie 40 auks. Knygutę „Jaunasis bitininkas" galima pirktis Vilniuje lietuviškuose knygynuose už 10 sk.; kai kas nors važiuos, paprašykite, tai atveš. Turi ją, turbūt, ir kai kurie tamstos kaimynai.

Apie sienų tinkavimą šiame „Ūkininko" numeryje dedame atskirą straipsniuką.

Kaip matyt iš aprašymo, tai tamstos linus užpuolė linų amaras panašus kaip ant žirnių. Kova su amarais labai sunki. Geriausia juos naikina žaliojo muilo tirpinys, tabako sunkos tirpinys ir lizolio su žaliuoju muilu tirpinys. Žaliuosius amarus galima sunaikinti, purškinant $2\frac{1}{2}$ — 3% žalio muilo tirpiniu vandenyje arba $\frac{1}{2}$% žalio muilo ir 1% tabako tirpinio vandenyje, arba $2\frac{1}{2}$% žaliojo muilo ir $\frac{1}{2}$% lizolio vandenyje.

Pirma šiuos nuodus reikia ištirpinti karštame vandenyje, nedideliame kiekyje, o paskui atmiešti šaltu vandeniu iki reikiamo stiprumo. Purškinti geriausia tokiu pačiu purkštuvu, kaip ir sodams purškinti.

Į kitus tamstos klausimus atsakysime vėliau.

Ūkininkai ir ūkininkės, skaitykite ir platinkite ūkišką spaudą. Ūkiškų knygų galima pigiai pirktis Vilniuje, lietuviškuose knygynuose. Ten galima gauti po 10 sk. šias brošiūras:

1) **Daržovių ir šakniavaisių auginimas,**
2) **Jaunasis bitininkas,**
3) **Mergaičių darbeliai ir t. t.**

Nepraleiskite progos. Parašykite važiuojančių Vilniun, kad nupirkę parvežtų jums knygų.

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų birželio 25 d., Vilniaus Javų-Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	19.00—17,50
Kviečiai	25.50—23.75
Miežiai	16.75—15.75
Avižos	17.00—18.00
Grikiai	15.25—16.25
Vikiai	
Lubinas (mėlynas)	12.75—13.50
Kvietinės sėlenos	11.00—11.50
Ruginės sėlenos	11.50—11.25
Sviestas 1 kg I rūšies urme	2.20
„ „ „ detal.	2.50
„ „ II rūšies urme	2.30
„ „ „ detal.	2.00
„ „ III rūšies urme	1.70
„ „ „ detal.	2.30
Kiaušinių kapa	3.00—3.60
„ štuka	5—8 sk.

Atsakomasis redaktorius ir leidėjas LIUDVIKAS CICĖNAS. „RUCH" spaustuvė, Vilnius, Totorių g. 6